

RØDTS KORONAPROGRAM 2020:

Jobb, inntekt og velferd til alle

En mer rettferdig og kortreist vei ut av krisa

Rødts stortingsgruppe

Postadresse: Stortinget, Postboks 1700 Sentrum, 0026 Oslo

E-post: postmottak.rod@stortinget.no

Telefon: 23 31 23 95

Rødt

Adresse: Dronningens gate 22, 0154 Oslo

E-post: roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50

Illustrasjonsfoto til forsiden:

1. David Nikolai Kastrup / CC
2. Unsplash / CC
3. Pixabay / CC
4. Statkraft / CC

Utgitt juni 2020.

Innhold

Forord	s. 3
Pengebruk i krisetider	s. 5
1. Koronakrisa og kampen mot forskjells-Norge	s. 7
Inntektssikring for alle	s. 7
Regninga må deles rettferdig	s. 7
Ny skattepolitikk etter krisa	s. 8
2. Arbeid til alle som kan jobbe	s. 8
Statlig arbeidsmarkeds- og sysselsettingspolitikk	s. 8
Satsing på kompetanseheving og lærlinger	s. 9
Krisepakke for industrien og en aktiv næringspolitikk	s. 9
3. Beredskapsløft i velferden	s. 10
Medisinsk selvberging	s. 10
Bemanningsløft: 10.000 nye velferdsjobber	s. 10
Korona-løft der det var krise fra før av	s. 11
4. Ruste opp samfunnets infrastruktur for framtida	s. 11
Selvforsyning av mat	s. 12
En mer rettferdig flysektor	s. 12
Investeringsfond til industri og infrastruktur	s. 13
Vedlegg: Tabeller	s. 14

Dette heftet er utarbeidet raskt i en hektisk tid, med historisk høy arbeidsledighet, de mest inngripende tiltakene vi har hatt i fredstid, og hvor krisa utvikler seg fra dag til dag. Dette er våre kortsiktige forslag til viktige tiltak for å dekke kjente behov på dette tidspunktet, men det kan bli nødvendig og aktuelt med tillegg og justeringer. Beløpene er basert på beregninger og svar tilgjengelig fra Finansdepartementet per 29. mai 2020. Eventuelle tilgjengelige tall og oppdateringer etter den tid er ikke med i dette dokumentet.

Forord

Foto: Inne Pedersen.

**«Vi må sikre inntekt, arbeid og velferd til alle,
gjennom et mer rettferdig og kortreist samfunn.»**

Bjørnar Moxnes
Leder i Rødt

Koronapandemien er en helsekrise, men den er også en systemkrise. Flere hundre tusen er nå uten arbeid, og koronakrisa har også utløst en krise i en allerede skakkjørt økonomi. I tillegg er vi allerede på overtid med å stanse klimautslippene og nedbyggingen av sårbar natur. Dette må møtes raskt og med kraftfulle tiltak som får folk i jobb, ulikhet og utslipp ned, og som ruster opp samfunnsberedskapen.

Det trengs et kriseprogram for arbeid, miljøvennlig verdiskaping og en mer rettferdig økonomi.

Vi må svare på koronakrisa, de økende klasseskillene og klimakrisa på en gang. Vi må holde kontroll på smittespredning gjennom å styrke helsevesenet og andre kritiske samfunnsfunksjoner, ruste samfunnets infrastruktur for framtida og skape mange tusen nye arbeidsplasser. Lærdommene fra og tiltakene mot koronakrisa må brukes til å styrke fellesskapet. Selv om et virus ikke ser forskjell på fattig og rik rammet koronakrisa umiddelbart urettferdig. Lavtlønte ble truffet hardest av den første permitteringsbølgen. Nedstengingen av samfunnet satte velferden på prøve og rammet tilbudet til sårbare grupper. Tidligere kriser har også økt forskjellene på sikt.

De siste månedene har Rødt jobbet med umiddelbare krisetiltak. På Stortinget har vi dratt politikken i riktig retning. Rødt har fått økt dagpengene til dem som har blitt permittert og mistet jobben i krisa – ikke minst lærlinger som får hele utdanningsløpet sitt truet – og lagt politisk press på bankene for raskere rentenedsettelse for folk med gjeld.

Men venstresida kan ikke nøye seg med å forhandle med høyresida om krisepakker.

Det har vært umulig å få gjennomslag for krav om utbyttestans for bedrifter som mottar krisestøtte, og krav om husleiekutt fra rike gårdeiere. Hotellkonger og eiendomsbaroner, som Petter Stordalen og Christian Ringnes, synes myndighetene gjør for lite for næringslivet. Men selv har de hatt solide marginer i gode år, og skjermet overskuddene sine fra lokale lønnsoppgjør og de ansatte som skaper verdiene. Det er en overhengende fare for at krisepolitikken som føres av regjeringa sender regninga til fellesskapet, mens den økonomiske eliten nok en gang sitter igjen med gevinsten.

Milton Friedman, en av markedsliberalismens fremste pådrivere, sa at «bare en krise skaper virkelig forandring. Når krisa kommer, vil tiltakene avhenge av hvilke ideer som er i omløp.» Under krisene i 1970-årene var det Friedmans ideer som vant fram. Det har preget tiårene siden, med større klasseskiller, færre fagorganiserte og privatisering av offentlig felles velferd. På 1930-tallet vant derimot en aktiv statlig næringspolitikk og jobbskaping over den borgerlige, markedsliberale politikken.

Da var det Arbeiderpartiet som utfordret med økte krisebevilgninger til offentlige prosjekter, primærnæringene og kampen mot ledighet. De gikk inn for økt samfunnsmessig kontroll over finanssektoren og næringslivet. Tiltakene ble finansiert med økt skatt på formuer og arv, kutt i militæroperasjoner og økt offentlig pengebruk.

Kampen om hvordan vi kommer oss ut av denne krisa har for lengst begynt. Høyresida og arbeidsgiverne har få svar, men stor tro på at krisa løses av kapitaleiere og markedsøkonomi. Det ser vi når de vil kutte i formuesskatten og sende regninga til vanlige folk. Krisa viser oss at vi er avhengige av en sterk velferdsstat og mer samfunnsstyring, selvforsyning og selvberging. Enten det gjelder medisiner og smittevernustyr, arbeidskraft, mat eller industriprodukter. Vi må legge bort den naive troen på frihandel.

Vi trenger kortreiste løsninger, som er bedre for miljøet, og mindre avhengige av sårbare internasjonale forsyningslinjer.

Krisa kan bli langvarig. Den generasjonen som vokser opp nå er den første på hundre år som kan få det mer utrygt enn foreldregenerasjonen sin. Allerede i mai nedsatte regjeringa et såkalt ekspertutvalg som skal lage en femårs-plan for økonomiske mottiltak mot koronapandemien. Utvalget har et tyngdepunkt blant bank- og finansstopper på det sentrale Østlandet.

Rødts koronaprogram for 2020 er starten på et kriseprogram som kan vise en alternativ vei ut av krisa. Det neste året skal Rødt også jobbe fram nytt partiprogram for neste stortingsperiode. I dette arbeidet inviterer vi med oss alle gode krefter i arbeiderbevegelsen og på venstresida.

Koronakrisa viser at det er mulig å sette hensynet til mennesker, liv og helse foran økonomisk profitt. Målet må være at dette i framtida skal skje gjennom samfunnsstyring, ikke fordi en pandemi brått rammer oss. At vi skaper en økonomi som ikke er bygd for å gi profitt til de på toppen, men for å dekke behovene til folk.

Vi må sikre inntekt, arbeid og velferd til alle gjennom et mer rettferdig og kortreist samfunn. Dette er definitivt ikke gjort over natta. Men kampen står nå.

Pengebruk i krisetider

Foto: Andre Løyning

«Det koster mer å la være.»

Marie Sneve Martinussen

Nestleder i Rødt og samfunnsøkonom

Har vi råd? Som privatpersoner må vi stille oss det spørsmålet hele tida, og for de fleste av oss er ofte svaret nei. Vi har ikke råd til mer enn det lønna vår dekker eller det vi kan tåle av gjeld i framtida. Det er riktig og fornuftig. Men har Norge råd? Hvis situasjonen er alvorlig nok er svaret alltid ja. I krisetider er faren for at vi bruker for lite penger på investeringer og tiltak for å sikre jobber og verdiskaping, større enn faren for å bruke for mye.

Samfunnets økonomi er grunnleggende ikke bygd opp av penger i banken, men av arbeidet vi gjør, verdiene vi skaper, naturressursene vi forvalter og infrastrukturen vi har bygd opp. Noe av dette blir til penger i et statsbudsjett, og i normale tider kan det være gode grunner til å ikke basere fellesskapets velferd på å bruke mer enn det som kommer inn gjennom skatter og avgifter fra år til år. Da får vi heller øke skattene for de rikeste, finansiere mer i fellesskap, og sløyfe trygghets-svekkende og destabiliserende militæroperasjoner i utlandet, slik Rødt også foreslår i sine ordinære alternative budsjetter.

Men dette er alt annet enn normale tider. Koronapandemien satte i gang en økonomisk krise som i seg selv er alvorlig, men som blir dypere fordi feilslått høyrepolitikk siden finanskrisa i 2008 har bygd opp global gjeld og skapt bobler i aksjemarkedet som nå sprekker.

Dette rammer ikke først og fremst børsspekulanter, men arbeidsfolk. Familier må klare seg med dramatisk lavere inntekt, og lokalsamfunn frykter for hjørnesteinsbedriftene. Det er de arbeidsledige som tar den største regninga, men ledigheten er også en enorm kostnad for samfunnets økonomi. Det er beregnet at økte trygder og redusert skatt som følge av høyere ledighet kan koste 430 milliarder kroner de neste to årene. I en sånn situasjon gir det ingen mening å tviholde på budsjettbalansen, krisetider må møtes med krisepolitikk. Kuttpolitikk vil derimot ramme både de arbeidsledige og stanse opp omløpet i hele samfunnets økonomi.

Krisepakken fra regjeringa og Stortinget så langt er ikke nok, verken for å sikre inntekten til folk, styrke velferden eller bygge landet etter krisa. Både behovet og handlingsrommet for krisepolitikk er mye større. Hittil har tiltakene heller ikke vært mer omfattende enn at den totale bruken av oljepenger for 2020 ligger på 4,2 %, kun 2 promille over handlingsregelen slik den ble innført av Jens Stoltenbergs regjering i 2001 og var inntil februar 2017, og handlingsregelen innebærer også at det skal brukes mer i krisetider.

Mens andre land tar opp store statslån for å bekjempe pandemi og økonomisk krise har Norge over 10 000 milliarder som skal forvaltes for framtidige generasjoner. Så lenge det finnes samfunnsnyttige oppgaver å løse og ledig arbeidskraft er

det god samfunnsøkonomi å bruke pengene som trengs for å sette dette i sving i krisetider. Når vi i tillegg har en nærmest uendelig rekke av klimatiltak som det haster å få gjennomført, må vi bruke anledningen til å investere i framtidsrettet industri og infrastruktur her hjemme istedenfor å la et hedgefondstyrt oljefond shoppe handlegater i London. Fordi når vi investerer i og for fellesskapet kan fellesskapet sette premissene, stake ut kursen og eie resultatet.

Norge har sett mange kriser før, men vi må tilbake til 1930-tallet for å finne noe som er på nivå med dagens situasjon. Mye har forandret seg på 100 år, men den gangen var arbeiderbevegelsen inne på noe, da det ble slått fast at målet var «å samle hele den norske arbeiderklasse, bønder og fiskere om et kriseprogram som øieblikkelig kan mildne krisens virkninger».

Rødts koronaprogram for 2020 løser heller ikke den grunnleggende systemkrise, men det tar mål av seg til å mildne virkningene for folk flest og fellesskapet. Og samtidig bygge landet for ei miljøvennlig framtid. For å få til det tar vi i bruk samfunnets økonomiske muskler. Vi foreslår å bruke 47 mrd. mer enn regjeringas forslag til revidert nasjonalbudsjett i løpet av 2020. Utover det foreslår vi å allerede nå sette av totalt 50 mrd. i et investeringsprogram for leverandørindustrien 2020–2023, med 7 mrd. bevilget i 2020. I tillegg vil Rødt skille ut totalt 1000 mrd. av oljefondet til et investeringsfond for miljøvennlig industri og et for miljøvennlig infrastruktur. På den måten kan vi sikre at veien ut av krisa gir oss et mer rettferdig og mer miljøvennlig samfunn.

Ikke bare fordi vi har råd – men fordi det både er mulig og helt nødvendig. Det koster mer å la være.

1. Koronakrisa og kampen mot forskjells-Norge

Kriser kan gjøre at klasseskillene vokser raskere. Denne våren har hundrevis av statlige milliarder gått til å møte konsekvensene av koronapandemien. Regjeringa har stått bak historisk store bevilgninger fra fellesskapet til private bedrifter. Det har skjedd uten at det har blitt stilt krav til eierne om ikke å ta utbytte. Dermed risikerer vi at fellesskapet tar tapene, mens noen få velstående sitter igjen med gevinsten. **Rødt jobber for at veien ut av koronakrisa blir et oppgjør med forskjells-Norge, og at regninga deles rettferdig.**

Inntektssikring for alle

Flere hundre tusen er nå arbeidsledige. Mange uten jobb eller annen inntekt havner i, eller lenger bak i, en NAV-kø som er lengre enn noensinne. Krisa har vist oss at ordningene for inntektssikring var for dårlige allerede før den inntraff. Det er også innført et skille mellom de som ble arbeidsledige før og etter koronakrisa rammet. Uansett når man mistet jobben er virkeligheten den samme, kostnadene like store og krisa like reell. Derfor trengs det rettferdig inntektssikring for alle arbeidsledige. **Rødt foreslår å bruke 6,2 mrd. på dette. Det innebærer å gi alle som mottar dagpenger 80 % dekning opp til 300.000, en ordning for sosialhjelp til ledige som ikke er sikret inntekt og forlengte varighet på inntektssikringsordningene som regjeringa vil stanse 1. november. Ordningen for arbeidsavklaringspenger (AAP) må også sikres ut året.**

Regninga må deles rettferdig

Det kan ikke være frivillig for de velstående om de skal delta i dugnaden. Regjeringa har ikke stilt betingelser til eiere av bedrifter og eiendom for å få hente ut statlig krisehjelp. Dette må rettes opp i etterkant gjennom særskatter på utbytter og overskudd for dem det gjelder. Det må innføres særskatt på overskudd for store kommersielle eiendomsutleiere, slik finansselskap allerede betaler.

Rødt foreslår økt skatt på korona-utbytte, som gir budsjettinndekning på 3,8 mrd. (med tilsvarende økt skattesats på høye inntekter for å unngå skattetilpasning). Vi vil også sette ned et utvalg mot koronaulikhet, som skal følge med på økonomiske forskjeller og opphopning av rikdom på grunn av krisa, og vurdere ytterligere tiltak mot ulikhet og urettmessig gevinst.

Rødt foreslår også å kutte 20 prosent i politikernes lønninger og avblåse norsk deltakelse i militæroperasjoner i utlandet som ikke er i FN-regi. Det gir en innsparing på **363 mill.** Lønn til forsvarspersonell skal opprettholdes.

For øvrig finansieres Rødts koronaprogram 2020 gjennom økt uttak fra Oljefondet. Les mer på side 5.

Ny skattepolitikk etter krisa

Krisa har vist oss hvor viktig velferdsstaten er. Vi har alle sett verdien av sterke, felles velferdsordninger, og av all den samfunnskritiske jobben vanlige folk gjør. Samtidig har også de store manglene i vårt felles sikkerhetsnett og i samfunnets beredskapsvevne blitt synlige. Vi vil ikke tilbake dit. Det er nå vi kan ta lærdom av krisa gjennom å styrke og forlenge sosiale ordninger og satse på fellesskapet. Bare slik kommer vi oss styrket som samfunn ut av krisa – og står bedre rustet neste gang en krise treffer. Det krever at de på toppen bidrar mer i dugnaden også i årene som kommer. **Rødt jobber for et mer progressivt og rettferdig skattesystem. De med høye inntekter, store formuer og arvebeløp må skatte mer. Det er dette vi kaller en dynastiskatt.**

Foto: Simen G. Fangel / CC.

2. Arbeid til alle som kan jobbe

Samtidig som flere hundre tusen er arbeidsledige, mangler det arbeidskraft i viktige næringer. Ledigheten forventes å bli værende på et høyt nivå. Dette må møtes med et helhetlig kriseprogram for å få folk i jobb. Arbeidsformidling, arbeidsmarkedstiltak, yrkesfagopplæring og kompetanseutvikling må sees under ett. **Rødt går inn for en grundig offentlig utredning av tilgjengelig arbeidskraft i Norge, det langsiktige arbeidskraftbehovet og nødvendige tiltak for kompetanseutvikling og arbeidsformidling.**

Statlig arbeidsmarkeds- og sysselsettingspolitikk

Hvis arbeid til alle er jobb nummer én, hvorfor overlater vi jobben til den useriøse bemanningsbransjen? Det offentlige bør, i samarbeid med partene i arbeidslivet, ta jobben med å få arbeidsledige i jobb igjen, legge til rette for utlån av arbeidskraft mellom bedrifter, og sørge for skikkelige arbeidsvilkår, faste ansettelser og mer kortreist arbeidskraft i sektorer hvor behovet svinger mellom store prosjekter. NAV må styrkes for både å kunne håndtere den akutte krisa, følge opp de som allerede trengte det og for å rydde opp etter NAV-skandalen.

Vi risikerer også at krisa gir større rom for useriøse aktører, at faste stillinger erstattes med innleie gjennom bemanningsbransjen og at det blir mer arbeidslivskriminalitet. **Rødt foreslår å bruke 638 mill. på dette feltet. Det innebærer å ruste opp NAV med 800 nye stillinger, øke antallet tiltaksplasser og etablere en statlig bemanningspool for industrien. I tillegg til å sette Arbeidstilsynet og fagbevegelsen i stand til å overvåke og forhindre useriøse aktører og færre faste ansatte som følge av koronakrisa.**

Satsing på kompetanseutvikling og lærlinger

For veldig mange kommer koronakrisa på toppen av problemer som var der fra før. Varehandelen var allerede truet av enorm nedbemanning som følge av automatisering og netthandel. Regjeringas svar har lenge vært at NAV står klar til å ta imot dem. Det er åpenbart ikke et godt svar. Staten må tilby omfattende programmer for kompetanseutvikling og hjelpe ledige inn i nye jobber. I en krisepakke i vår vedtok Stortinget bevilgninger til flere nye bransjeprogram for kompetanseutvikling, men regjeringas programmer er for små og avgrenset, og må utvides til større deler av bransjene og omfatte både de som er akutt rammet av permitteringer og områder med langsiktig behov for omstilling.

Flere sektorer er nå fullstendig avhengige av importert arbeidskraft gjennom bemanningsbyråer, blant annet fordi de er for lite attraktive for ungdom i Norge. Vi må sikre framtidens fagarbeidere, jobbe for lærlingplass til alle, og gjøre det trygt og attraktivt å søke seg til yrkesfag, og jobbe for bedre lønns- og arbeidsvilkår.

Rødt foreslår å bruke 417 mill. på å styrke bransjeprogram for kompetanseutvikling og omstilling, full inntektssikring for ledige lærlinger, styrking av yrkesfag, økt lærlingtilskudd og at flere sikres lærlingplass.

Krisepakke for industrien og en aktiv næringspolitikk

Koronakrise og oljeprisfall har gjort at oljeselskapene nå nedskalere sine investeringer kraftig. Dette gir leverandørindustrien færre oppdrag. For mange er ordrebøkene tomme allerede neste år. Rødt har advart mot et slikt markedsstyrt krasj, der brå fall i oljeprisen struper investeringene, samtidig som det ikke føres aktiv næringspolitikk for å bygge opp ny industri og sikre arbeidsplassene. Arbeidsfolk og lokalsamfunn skal ikke ta regninga for krisa. Og vi må sikre leverandørindustrien, som sitter på avgjørende kompetanse for å bygge framtidens miljøvennlige industri.

Klimateknologi for karbonfangst- og lagring, hydrogen og flytende havvind kan utvikles av norsk industri, men da må arbeidsplassene berges. Korona-tapte oljeinvesteringer må erstattes krone for krone med samfunnsnyttige investeringer som alt for lenge har stått på vent, som nye forskningsskip, utbedring av havner, forsøring av Stad skipstunnel, plugging av oljebrønner, grønn nærskipfart og lavutslippsferger.

Rødt foreslår et statlig investeringsprogram rettet mot leverandørindustrien og maritim næring med ramme på 50 mrd. for årene 2020–2023. Gryteklare prosjekter igangsettes umiddelbart, med en bevilgning på 7 mrd. for 2020. I tillegg kommer styrking av ENOVA og miljøteknologifondet med til sammen 3 mrd. på årets budsjett, og framskyndet investeringsbeslutning for karbonfangstanlegg ved Klemetsrud og Norcem i Breivik. Vi foreslår også å bruke 1,8 mrd. på å utvide permitteringslengden til 52 uker, for å ta vare på nødvendig kompetanse, både i industrien og i alle andre sektorer.

3. Beredskapsløft i velferden

Velferdsordninger er ikke en dyr luksus vi bare så vidt bør ta oss råd til, eller en byrde på næringslivets rygg. Gode, felles velferdsordninger er en forutsetning for verdiskaping og et fungerende samfunn. Koronapandemien viser oss verdien av et sterkt felles velferds-samfunn og alle som jobber der. Den globale helsekrisa viser hvor viktig det er med nasjonal selvberging og samfunnsstyring. Vi må bli mindre avhengige av usikre internasjonale forsyningslinjer og kommersielle produsenter. **Rødt jobber for felles velferd for alle, sterk nok til å møte en krise, uten å ramme behovene til de som er utsatt fra før av.**

Medisinsk selvberging

Da krisa rammet var det fare for mangel på både medisiner og smittevernutstyr. Legemiddel-mangelen var et faktum før krisa, men nå har situasjonen blitt enda verre. Importavhengighet må erstattes av mer kortreiste løsninger, med offentlig produksjon og lagring av medisiner og smittevernutstyr. Legemiddelindustrien gjør det som er lønnsomt, bare fellesskapet kan virkelig sikre produksjon, lagring og distribusjon av det som er livsnødvendig. Fra 1953 til 2001 hadde Norge et eget statlig selskap for import, lagring og distribusjon av medisiner. Etter at Stoltenberg-regjeringa solgte Norsk Medisinaldepot til private investorer i 2001, eies det i dag av det amerikanske helsekonsernet McKesson. **Rødt foreslår 1,66 mrd. til forvaltningskapital med mål om å sikre offentlig eierskap i medisinproduksjon, utredning av å gjenopprette et nasjonalt medisindepot, og anskaffelse av kritisk smittevernutstyr som strekker til 50 ukers lagerbeholdning for sykehusene og økte innkjøp av smittevern-utstyr i den kommunale helsetjenesten.**

Bemanningsløft: 10.000 nye velferdsjobber

Krisa har vist at velferdstjenestene våre er samfunnskritiske. Barnehager og helsetjenester er avgjørende for å få samfunnet vårt til å gå rundt. Noen av landets aller viktigste jobber gjøres på gulvet i velferdsstaten, av folk vi sjelden leser om i avisa. Krisa viser også at mange av disse tjenestene er sårbare. De har ikke vært rigget for å takle en pandemi. For regjeringa har såkalt effektivisering vært viktigst, ikke å sikre beredskapen. Det må vi nå ta et oppgjør med.

Mye pent har blitt sagt om sykepleiere og andre, men nå trenger ikke de som jobber i velferden mer applaus. De trenger flere kollegaer så bemanningen kan bli forsvarlig. Og mange som jobber ufrivillig deltid trenger heltidsstillinger. Slik kan vi styrke beredskapen og få flere i jobb. **Rødt foreslår 3,33 mrd. til 10.000 nye stillinger i 2020 innen felt som barnevern, barnehage, skole, kommunehelsetjeneste og sykehus. I tillegg må vi også styrke andre samfunnskritiske funksjoner.**

Korona-løft der det var krise fra før av

En sterk førstelinje og lokalt selvstyre er en forutsetning for å håndtere en krise og å ta oss ut av den. Kommuneøkonomien var i krise lenge før korona-viruset fantes. Investering i en sterkere kommuneøkonomi er en sikring av lokal beredskap og verdiskaping. Kommunene trenger også økonomisk handlingsrom til et skikkelig lønnsoppgjør for de som har taklet korona-krise i førstelinje. **Rødt foreslår 17 mrd. i umiddelbar styrking av kommuneøkonomien og 7 mrd. til et aktivitetsfond til nyinvesteringer og vedlikehold i kommunesektoren.**

Arbeidsledighet skaper økonomisk utrygghet og lediggang, som igjen kan føre til økt partnervold. Mange kvinner må under koronakrisa tilbringe flere timer enn vanlig med en mann som er voldsutøver. FNs generalsekretær har oppfordret til å inkludere beskyttelse av kvinner i nasjonale tiltak mot koronapandemien. Samtidig kutter regjeringa i bevilgningen til bistandsprogrammet «Likestilling for utvikling». Likestilling er en sentral del av kampen mot global urettferdighet, fattigdom og nød, ikke minst når verden rammes av en pandemi som øker byrden på kvinner. **Rødt foreslår 110 mill. til å styrke arbeidet mot vold mot kvinner, og global innsats for kvinner og likestilling.**

Koronapandemien forsterker globale problemer Norge har medansvar for å løse. Menneskene som lever i overfylte flyktningleirer, med utilstrekkelige sanitærforhold, helsetilbud og smittevern, er blant de mest utsatte. **Rødt foreslår 785 mill. til å evakuere enslige mindreårige og barnefamilier fra flyktningleirer i Hellas.**

Regjeringa finansierer skattekutt for landets rikeste med blant annet økte barnehagepriser, lavere pensjoner for eldre og kutt i brillestøtte for barn. Velferdstilbudet har også blitt ytterligere svekket av koronakrisa. Det har spesielt gått ut over sårbare grupper. Når både prisene og arbeidsledigheten øker, er det flere som ikke vil ha råd til nødvendig behandling. Tennene er en del av kroppen, og burde på sikt bli gratis. For å sikre at ekstrakostnader ikke går utover befolkningens tilgang til tannhelse, kompenserer vi fylkene. **Rødt foreslår 555 mill. til økt barnetrygd, tiltak mot barnefattigdom, redusert barnehagepris og reversering av usosiale velferdskutt.**

Foto: Pixabay

4. Ruste opp samfunnets infrastruktur for framtida

En rettferdig og kortreist løsning på koronakrisa krever en samfunnsdugnad få har sett maken til. Samtidig gir krisa oss også historiske muligheter. Vi kan bygge landet for framtida, få folk i jobb, få ned ulikheten og utslippene på en og samme tid. Svaret på koronakrisa må også bidra til å løse klimakrisa, blant annet gjennom investeringer i industri, infrastruktur,

miljøvennlig transport og økt norsk selvforsyning og matberedskap. **Rødt jobber for en rettferdig miljøpolitikk som skaper arbeidsplasser og ruster samfunnet for framtida.**

Selvforsyning av mat

Koronakrisa har nok en gang vist oss hvor viktig det er med en stor og stabil norsk matproduksjon basert på norske ressurser. Rødt vil sette et statlig mål om 50 prosent selvforsyningsgrad av mat, uten bruk av utenlandske kraftfôrråvarer. I 2018 var denne på 36 prosent. Å produsere den maten vi kan her til lands, er en del av vårt globale ansvar. Vi ser matvareprisene øke som følge av krisa. Og da grensene stengte skapte det stor usikkerhet fordi norsk jordbruk er for avhengig av underbetalte, importerte sesongarbeidere. Et jordbruk som er avhengig av utenlandske fôrråvarer og arbeidskraftimport står dårligere rustet når kriser inntreffer. Vi må sikre kortreist beredskap for krisetider. **Rødt foreslår 3,05 mrd. til å reetablere et statlig kornlager, kutte moms på norsk frukt og grønt og en tiltakspakke for norsk landbruk basert på norske ressurser. Vi innfører tollavgift og prisutjevning på utenlandsk soya til bruk i kraftfôr.**

Fisken i havet gir mat på bordet og arbeidsplasser langs kysten, og er en fornybar ressurs dersom vi høster den riktig. **Rødt foreslår 238 mill. i støtte til el-sjarker og økt ilandføring av fisk. Det må være strenge krav til foredling i Norge istedenfor nedfrysing på trål og filetering i Kina.**

En mer rettferdig flysektor

Norge et langstrakt land med store avstander og for dårlig utbygd jernbane. For noen er fly grunnleggende infrastruktur, og kortbanenettet nødvendig kollektivtransport. Samtidig flyr andre mye mer enn nødvendig. Mellom 2005 og 2017 doblet Norge flytrafikken. Koronakrisa har tvunget oss til å endre på vaner, både på godt og vondt. En uvane vi må kvitte oss med for godt er unødvendige jobbreiser. Vi må få slutt på overflødige flyreiser mellom storbyene og uendelig med langhelgturer til London og New York.

Rødt foreslår en progressiv avgift på flyreiser som bare går mellom de store byene (Oslo, Trondheim, Bergen, Stavanger og Kristiansand) og utenlandsturer. Avgiften er høyere for de som reiser på første klasse, som i snitt kan ha mellom to og tre ganger så høye utslipp som på økonomiklasse. Første reise tur/retur er unntatt, for å unngå at det blir vanskelig for en vanlig familie å reise på sommerferie. Reiser til og fra andre flyplasser i Norge får ikke ekstra avgift. Det er ikke infrastrukturen på kortbanenettet som skal rammes, det er business class-eliten vi må sette ned foten for.

Samtidig må vi styrke arbeidet med elfly, av hensyn til nødvendig flyreising i framtida. De ansatte i dagens flynæring må sikres bærekraftige jobber og omfattes av bransjeprogram (les mer på s. 9). Vi må fjerne Avinors mål om årlig trafikkvekst, og den økonomiske bonusordningen hos Avinor som premierer flyselskap med trafikkvekst. Samtidig som vi innfører avgift, må vi bygge ut jernbanen i hele landet, både mellom de store byene og til Nord-Norge. Vi må ha mer dobbeltspor, flere tog på skinnene og mange flere sovevogner.

Rødts forslag til modell for progressive flyavgifter

REISE NR	INNENRIKS MELLOM DE STORE BYENE		UTENRIKS, EUROPA		UTENRIKS, INTERKONTINENTAL	
	ØKONOMI	BUSINESS	ØKONOMI	BUSINESS	ØKONOMI	BUSINESS
1	0,-	0,-	0,-	0,-	0,-	0,-
2	50,-	100,-	75,-	150,-	150,-	300,-
3	100,-	200,-	150,-	300,-	320,-	840,-
4	150,-	300,-	225,-	450,-	490,-	1380,-
5	200,-	400,-	300,-	600,-	660,-	1920,-
6+	300,-	600,-	450,-	900,-	1000,-	3000,-

Investeringsfond til industri og infrastruktur

Ekstremtørke om sommeren, flomvarsel hver vår, enorme skogbranner, avlinger som går tapt og veier som raser ut. Alt dette er tidlige tegn på konsekvensene klimaendringer har for mennesker og miljø, og understreker hvorfor det haster å kutte utslipp. På samme måte som det ville vært dyrere ikke å vise handlekraft i møte med pandemien, er det dyrere ikke å løse klimakrisa, eller å utsette det.

Oljefondet skal forvaltes i et generasjonsperspektiv, men aksjer i Facebook og handlegater i London er neppe den beste arven vi kan gi til våre barn. Heller enn en ensidig strategi som globale finansspekulanter under ledelse av en hedgefondforvalter, bør deler av oljefondets 10 000 milliarder investeres i framtidige arbeidsplasser og infrastruktur i Norge.

Ved at staten går inn med risikokapital og langsiktig eierskap på samme måte som da Statoil og oljenæringen ble bygd opp,

kan vi få fart på en rettferdig og kontrollert omstilling med investering i miljøvennlige industriprosjekter som skaper arbeidsplasser i hele landet.

I tillegg må vi investere i miljøvennlig infrastruktur som legger til rette for verdiskaping i hele landet, møter de klimaendringene vi vet at kommer og kutter utslipp. Dette er enorme samfunnsprosjekter som ikke er i nærheten av å kunne realiseres med dagens budsjettering. Derfor trengs det et fond med langt større økonomiske muskler. Fondet skal brukes på nye jernbanelinjer, raskere jernbane, rassikring, flomsikring, ladestasjoner, skipstunneler, havner og jernbaneterminaler for gods.

Rødt vil skille ut 500 mrd. til et investeringsfond for miljøvennlig industri og 500 mrd. til et investeringsfond for miljøvennlig infrastruktur.

Vi inviterer alle gode krefter i arbeiderbevegelsen og på venstresida med i arbeidet med å finne og kjempe for en rettferdig vei ut av krisa. Vi trenger dine erfaringer om hvordan krisa rammer og forslag til løsninger.

Har du innspill til krisetiltak Rødt bør kjempe for? Send oss en e-post til postmottak.rodtdt@stortinget.no.

Har du forslag til ny politikk for Rødt i årene som kommer kan du henvende deg til komiteen som jobber med Rødts arbeidsprogram på program@roedtdt.no.

Vedlegg: Tabeller

KAP	POST	FORSLAG	BELØP (I MILL)
2541	70	Gi alle arbeidsløse 80 % dagpenger opp til 3G – og forlenge dagpengeøkningen	1 000
571	60	Kommunal inntektssikring (økt sosialhjelp, uten å stille vilkår om salg av bolig eller andre eiendeler o.l.) til alle som ikke er sikret av andre ordninger	5 000
2651	70	Forlenge varighet for AAP-mottakere	167
5501	70	Økt skatt på korona-utbytte (inkl. økt marginalsatt på høy inntekt)	- 3 830
21/41	1	20 % kutt i godtgjørelse for stortingsrepresentanter og regjeringen	- 30
1792	1	Kutt i norske militære utenlandsoperasjoner	- 333
600	1	Statlig bemanningspool i industrien	50
600	1	Utrede arbeidsmarkedet med mål om helhetlig offentlig arbeidsformidling og full sysselsetting	10
605	1	Ruste opp Nav – 800 flere ansatte	340
634	1	Flere tiltaksplasser	186
640	21	Mer midler til Arbeidstilsynets og fagbevegelsens kontroll med arbeidslivet	52
258	21	Bransjeprogram – styrket innsats	80
2543	71	Full inntektssikring for lærlinger	21
572	60	Styrking av yrkesfag og økt lærlingtilskudd	316
2421	76	Styrking av miljøteknologifondet	500
1428	50	Styrking av ENOVA	2 500
900	(ny)	50 mrd. i investeringsprogram for leverandørindustrien 2020–2023, andel bevilget for 2020	7 000
2541	70	Utvide maksimal permitteringslengde til 52 uker	1 810
5556	70	Redusere avgift på alkoholfrie drikkevarer	365
746	21	Forvaltningskapital med mål om å sikre offentlig eierskap i medisinproduksjon	1 000
700	1	Utredning av å gjenopprette et nasjonalt medisindepot	10
732	72	Kritisk smittevernutstyr til 50 ukers lagerbeholdning for sykehusene og økte innkjøp av smittevernutstyr i den kommunale helsetjenesten	650
571	60	1250 stillinger i barnevernet	438
231	21	1000 stillinger i barnehage	243
571	60	1250 stillinger i skolen	386
732	72-75	2500 stillinger sykepleiere i sykehusene	913
571	60	2000 stillinger sykepleiere i kommunene	730
732	72-75	500 stillinger helsefagarbeidere sykehusene	155
571	60	1500 stillinger helsefagarbeidere kommunene	465
571/572	60	Styrking av kommuneøkonomien (frie inntekter + skjønnstilskudd + aktivitetsfond)	24 000
765	21	Økt nasjonal og global innsats for kvinner og likestilling	110
490	1	Hente enslige mindreårige og barnefamilier fra flyktningleirer i Hellas	785
845	70	Framskynde økning av barnetrygd til 1.7 + tiltak mot barnefattigdom	277
571	60	Redusere makspris i barnehage med 100 kr. fra 1.8	118
2661	75	Reversere kutt i brillestønad	160
1142	ny	Statlig beredskapslager av matkorn som dekker behovet i ett år (investering, innkjøp av korn og drift)	2 000
5521	70	Momsfritak for norskprodusert frukt og grønnsaker	500
1150	50	Forlagspakke for norsk landbruk basert på norske ressurser	550
1428	50	ENOVA – tilskudd til elsjarker, både nyinvestering og ombygging	238
5561	70	Progressiv avgift på flyreiser	- 2 000
919	75	Føringstilskudd og andre næringstiltak i fiskeriene	38

Tabellen lister opp beløpene for Rødts endringer på ulike kapitler og poster relativt til regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett, presentert i rekkefølgen de er beskrevet i heftet.

Investeringsfond til industri og infrastruktur

FORSLAG	BELØP (I MILL)
Investeringsfond for miljøvennlig industri	500 000
Investeringsfond for miljøvennlig infrastruktur	500 000
Totalt	1 000 000

